

PROMOCIJA LJUBAVI I PREVENCIJA MRŽNJE PREMA ALLAHOVOM MILJENIKU MUHAMMEDU (s)

(el-emru bil-ma'rūfi ven-nehju
'anil-munkeri)

Mensur VALJEVAC, Mina VALJEVAC, Sedad DIZDAREVIĆ

UDK 28-31:929 Muhammad
28-256

DOI: <http://dx.doi.org/10.26340/muallim.v20i79.1735>

SAŽETAK: Ljubav vjernika prema Allahovu miljeniku Muhammedu, s.a.v.s., prirodno je stanje. Ta ljubav ulog je privilegije druženja s njim (s) u Džennetu. Vremenska distinkcija nije zapreka veće ljubavi prema njemu (s). Obilježje ljubavi prema njemu (s) je ljubomora prema činjenju grijeha, ljubav prema njegovoj (s) porodici (Ehli-bejt), te njegovo (s) spominjanje i učenje salavata na njega (s). Prve generacije muslimana svoju ljubav prema njemu (s) pokazivale su svojim žrtvovanjem za njega (s) kao i vidnim promjenama ponašanja, prilikom njegovog (s) spominjanja. Savršenost i potpunost njegovih (s) osobnosti motiv su bezvremenske ljubavi prema njemu (s).

Ključne riječi: ljubav, obaveza, obilježja, prve generacije, osobnosti

Uvod – definicija

Ljubav prema voljenom vjеровjesniku Muhammedu, alejhisselam, kao što ističe poznati učenjak Sufjan es-Sevri, znači *slijeđenje* Allahovog Poslanika (s). Istaknuti učenjak El-Kadi 'Ijad, inače autor čuvenog djela *Eš-Šifa*, o Allahovom Poslaniku, smatra da ljubav prema Poslaniku, alejhisselam, podrazumijeva nekoliko važnih segmenata, među kojima su:

- *stalno spominjanje* voljenog Poslanika (s);
- *pomaganje njegovog sunneta* putem poslušnosti i pokornosti;

- *davanje prednosti nad sobom*, Voljenom (s);
- *žudnja* za Voljenim (s).

El-Kadi 'Ijad smatra da sve navedeno ukazuje zapravo na plodove ljubavi, a ne na suštinu ljubavi koja po njemu znači: *El-mejlu ilā mā jurvāfikul-insāne* – “Prirodna naklonost čovjeka onome što mu je prihvatljivo.”¹

On potom pojašnjava da ova prihvatljivost može biti zbog osjetilnog osjećaja zadovoljstva i uživanja, kao što je to ljubav prema lijepim oblicima, prijatnim glasovima i sl.; ili mentalna i srčana prihvatljivost, kao što je to ljubav prema dobrima i učenicima,

ljubav prema dobrim djelima, ili zbog primljenog dobra. Sva tri ova uzroka objedinjena su u pogledu Allahovog Poslanika (s).

On (s) objedinjuje ljepotu izgleda i vanjštine, savršenstvo osobnosti i nutrine, te potpunost dobrohotnosti i darivanja. Takvo što nije bilo svojstveno nijednom čovjeku prije njega, niti će biti ikome svojstveno poslije njega. Stoga, on (s) zaslužuje da stvarno bude voljen, vjerozakonski, praktično i prirodno.²

¹ El-Mulla 'Ali el-Kari, *Šerhuš-Šifa lil-Kadi 'Ijad*, Darul-kutubil-'ilmijje, Bejrut, 2007., drugo izdanje, 2/54-55.

² *Šerhuš-Šifa*, 2/56-58.

Vrijednost i nagrada ljubavi prema Allahovu miljeniku Muhammedu (s)

Allah, dž.š., u Kur'anu časnom kaže: "Oni koji su pokorni Allahu i Poslaniku, bit će u društvu onih koje je Allah blagodario: vjerovjesnika, pravednika, šehida i dobrih ljudi, a divno li je to društvo!"³

U komentaru na ovaj ajet, poznati mufessir Ibn Kesir navodi predaju koju je Ibn Merdevejh zabilježio od hazreti Aíše, r.a., koja kazuje: "Jednom prilikom došao je neki čovjek Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: 'Allahov Poslaniče, draži si mi od mene samog! Draži si mi od moje porodice! Draži si mi od moga djeteta! Kada sam ja u kući, pa te se sjetim, ne mogu se suzdržati da ti ne dođem i vidim te! Kada se sjetim svoje i tvoje smrti, znam da ćeš ti, kada uđeš u Džennet, biti uzdignut sa vjerovjesnicima, a ja, ako uđem u Džennet, bojim se da te neću vidjeti.' Vjerovjesnik (s) mu na to nije odgovorio, pa je objavljen ovaj ajet: "Oni koji su pokorni Allahu i Poslaniku, bit će u društvu onih koje je Allah blagodario: vjerovjesnika, pravednika, šehida i dobrih ljudi, a divno li je to društvo!"⁴

El-Kadi 'Ijad navodi i drugi povod objavljivanja ovoga ajeta. Naime, jedan čovjek koji je bio u društvu Allahovog Poslanika (s) nije skidao pogleda s njega, pa ga je upitao: "Šta je s tobom?" Čovjek je odgovorio: "Preči si mi i od oca i od majke, uživam gledajući u tebe, jer kada bude Sudnji dan Allah će te iz Svoje dobrote uzdići", pa je objavljen ovaj ajet.⁵

Od Enesa ibn Malika, r.a., prenosi se da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika (s): "Kada će biti Posljednji čas, Allahov Poslaniče?" Odgovorio je: "A šta si ti pripremio za

njega?" Čovjek reče: "Ništa, osim što volim Allaha i Njegovog Poslanika." Tada mu je odgovorio: "Ti ćeš biti s onim koga voliš!" Enes kaže: "Nismo se ničemu više obradovali kao ovim Vjerovjesnikovim (s) riječima: 'Ti ćeš biti sa onim koga voliš!'" Enes dalje kaže: "Ja volim Vjerovjesnika (s), Ebu Bekra i Omera, i nadam se da ću, zbog moje ljubavi prema njima, biti s njima, iako ne radim djela poput njihovih djela."⁶

U drugom *rivajetu* stoji: "Nisam pripremio za njega ni mnogo namaza ni mnogo posta, a ni sadake." To se, prema En-Neveviju, odnosi na *nafile*, tj. da pored *farza* nema mnogo dobrovoljnih namaza, posta i sadake.⁷

Hafiz Ibn Hadžer el-Askalani kaže da riječi: "Ti ćeš biti s onim koga voliš!" mogu, na prvi pogled, biti oprečne Tradiciji koja govori o različitim stepenima u Džennetu, te se postavlja pitanje: Kako je moguće da budu zajedno u društvu (*me'ijjet*)? Međutim, zajedno biti u društvu ne mora značiti svestranost, već to može biti i samo s jednog aspekta. Tako, ako svi uđu u Džennet, ispravno je da se kaže da su zajedno u društvu, iako su na različitim stepenima.⁸

En-Nevevi smatra da ova predaja ukazuje na vrijednost ljubavi prema Allahu i Njegovom Poslaniku (s) te vrijednost ljubavi prema čestitim Allahovim robovima, živima i mrtvima, te da nije uslov okorištavanja od ljubavi prema dobrima da neko radi sve što i oni rade, jer bi u tom slučaju i sam bio jedan od dobrih.⁹

Jedan čovjek je došao Allahovom Poslaniku (s) i upitao: "Šta je sa čovjekom koji voli neke ljude, ali im se ne može pridružiti?" Allahov Poslanik (s) odgovori: "Čovjek je s onim koga on voli."¹⁰

El-Mubarekfuri, u svome komentaru ovoga hadisa, kaže da će onaj koji bude iskreno volio neke ljude biti u njihovu društvu, makar i ne radio njihova djela, zbog čvrste blizine njihovih srca, te da je to poticaj da se vole dobri i odabrani, nadajući se pridruživanju njima i spašavanju od Vatre.¹¹

Preneseno je od Ebu Zerra da je upitao: "Allahov Poslaniče, čovjek voli neke ljude, a ne može da radi što i oni rade?" Odgovorio je: "Ti ćeš, Ebu Zerre, biti s onim koga voliš." Ebu Zerre doda: "Ja, zaista, volim Allaha i Poslanika Njegova!" On ponovo reče: "Pa, ti ćeš, zaista, i biti s onim koga voliš!"¹²

Također je zabilježeno od Enesa ibn Malika, r.a., da je Vjerovjesnik (s) rekao: "Kod koga se nađe ovo troje, osjetit će slast vjerovanja: da mu Allah i Njegov Poslanik budu draži od bilo čega drugog; da isključivo radi Allaha voli drugog čovjeka; da prezire povratak bezboštvu kako prezire da bude bačen u vatru."¹³

U komentaru na ovaj *hadis* En-Nevevi kaže: "Ovo je jedan veliki hadis, jedan od temelja islama. Učeni su kazali: 'Značenje slasti vjerovanja (*iman*) jeste uživanje i naslađivanje u činovima pokornosti, te podnošenje poteškoća radi zadovoljstva Allaha Svevišnjeg i zadovoljstva Njegova Poslanika (s), čak davanja prednosti tome nad ovosvjetskom dobrobiti. Ljubav roba prema Gospodaru ostvaruje se kroz pokornost Njemu i nesuprotstavljanje Mu. Isto tako, i ljubav prema Poslaniku (s)."¹⁴

El-Bejdavi kaže da su ove tri stvari oslovljene savršenstvom vjere, jer ako čovjek promisli da je jedini Darivatelj Sopstveno Allah, i da, u stvarnosti, nema nikakva darivatelja niti ikakva uskratitelja osim Njega, te

³ *En-Nisa*, 69.

⁴ Ismail Ibn Kesir, *Tefsirul-Kur'anil-'azim*, Kuvajt, 1994., 1/695.

⁵ *Šerhuš-Šifa*, 2/40.

⁶ Muhammed ibn Ismail el-Buhari, *Sahihul-Buhari*, Darul-tavkin-nedžati, Bejrut, 1422. h.g., 5/12., hadis br. 3688.

⁷ Ebu Zekerija en-Nevevi, *El-Minbadžu – šerhu Sabihi Muslim ibnil-Hadžadžadž,*

Daru ihjait-turasil-'arebijj, Bejrut, 1392., h.g., 16/186.

⁸ Ibn Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari bi šerhi Sahihil-Buhari*, Darul-ma'rifeti, Bejrut, 1379. h.g., 10/555.

⁹ *El-Minbadžu – šerhu Sabihi Muslim*, 16/186.

¹⁰ *Sahihul-Buhari*, 8/39., hadis br. 6168., 6169., 6170. i dr.

¹¹ Safijjur-Rahman el-Mubarekfuri, *Tuhfetul-Abvezi bi šerhi Džami'it-Tirmizi*, Darul-kutubil-ilmijje, Bejrut, bez godine, 7/53.

¹² Ahmed ibn Hanbel, *Musnedu Ahmed ibn Hanbel*, Muessesetur-risale, Bejrut, 1999., 35/304., hadis br. 21379. i 35/367. hadis br. 21463. i dr.

¹³ *Sahihul-Buhari*, 1/12., hadis br. 16.

¹⁴ *El-Minbadžu – šerhu Sabihi Muslim*, 1/13.

da su svi mimo Njega samo sredstva preko kojih On posredno djeluje, zatim da je Poslanik objasnio šta je namjera njegova Gospodara, sve to nužno zahtijeva da se čovjek u cijelosti okrene prema Njemu i da voli samo ono što i On voli. Zatim, da nekoga voli samo radi Njega, te da čvrsto vjeruje da su svako Njegovu obećanje i prijetnja sušta istina. Njemu je to isto kao i realnost, pa vjeruje da su, shodno predajama, mjesta spominjanja Allaha stvarne džennetske bašče i da je vraćanje u bezboštvo stvarno bacanje u Vatru.¹⁵

Ljubav prema Allahovom Miljeniku (s) stroga je vjerska obaveza (*fard*)

Allah Uzvišeni je rekao: "Reci: 'Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da prođe neće imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate – miliji od Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah grješnicima neće ukazati na pravi put.'"¹⁶

Obaveznost ljubavi prema Vjerovjesniku s.a.v.s., potvrđena je konsenzusom svih islamskih učenjaka. Imam Ebu Hamid el-Gazali doslovno kaže: "Znaj da je cjelokupni muslimanski ummet saglasan (ima konsenzus, *idžma'*) da je ljubav prema Svevišnjem Allahu i Njegovom Poslaniku (s) stroga dužnost (*fard*)."¹⁷

U tom pogledu, veliki učenjak Ibn Tejmije je kazao: "Ljubav prema Allahu i ljubav prema Njegovom Poslaniku je jedna od najvećih obaveza vjerovanja. To je njegov najvažniji temelj i najvažnije pravilo. Štaviše, ljubav je osnova svakog djela vjerovanja i vjere."¹⁸

El-Kurtubi u komentaru na navedeni ajet zaključuje: "U ajetu je dokaz obaveznosti ljubavi prema Allahu i Njegovom Poslaniku. Oko toga nema ni najmanje razilaženja među učenjacima ummeta. Ta ljubav ima prednost nad svakim voljenim."¹⁹

Ibn Tejmije, u svome osvrtu na ovaj ajet, kaže: "Pogledaj ovo upozorenje i žestoku prijetnju koju je Allah uputio onima kojima su porodica i imetak miliji od Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovom putu. Stoga je jasno da je obaveza vjerniku da mu Allah i Njegov Poslanik i borba na Njegovom putu budu miliji od porodice, imetka, stanova, trgovina, drugova i braće, jer inače ne bi bio vjernik."²⁰

El-Kadi 'Ijad, komentarišući ovaj ajet, kaže: "Samo ovaj ajet je dovoljan kao poticaj, upozorenje i dokaz nužnosti ljubavi prema njemu, stroge obaveznosti, nemjerive važnosti i njegove zaslužnosti (s), jer je Svevišnji oštro prekorio one kojima imetak, porodica i djeca budu miliji od Allaha i Njegovog Poslanika, te ih upozorio Svojim riječima: 'Onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese', a onda ih, na kraju ajeta, proglasio grješnicima, dao im do znanja da su oni zabludjeli i da ih Allah neće uputiti."²¹

Svevišnji je rekao: "Vjerovjesnik treba da bude preči vjernicima nego oni sami sebi."²²

Jedan od slavni mufessira sufijske provenijencije, Sehl ibn Abdullah et-Tusteri (umro 273. h.g.) to ovako objašnjava: "Ko ne vidi da Poslanik njime upravlja u svim njegovim situacijama, te da je on njegova (s) svojina, neće osjetiti slast njegova sunneta, jer je Vjerovjesnik (s) rekao: 'Niko od vas neće vjerovati dok mu ja ne budem miliji od sama sebe.'"²³

Ibn Tejmije veli: "Allah Uzvišeni nam je naredio da se pokoravamo Njegovom Poslaniku (s) rekavši: 'Onaj

ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu.'";²⁴ naredio nam je da ga slijedimo, rekavši: 'Reci – Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti.'²⁵ naredio nam je da ga veličamo, poštujemo i pomažemo, te mu je dao prava koja je pojasnio u Svojoj Knjizi i sunnetu Svoga Poslanika, tako da nam je učinio obaveznim da nam on (s) bude miliji od svih ljudi, od nas samih sebi i od naših porodica."²⁶

Također je rekao: "To stoga što nikome nema spasa od Allahove kazne, niti stizanja do milosti Allahove izuzev posredstvom Poslanika (*bi vāsitatir-resūl*), tj. vjerovanjem u njega, ljubavi prema njemu, prisnošću s njime i njegovim slijedenjem. On je onaj s kojim će nekoga Allah spasiti od kazne na ovom i Budućem svijetu. On je onaj koji će nekoga dovesti do dobra ovog i Budućeg svijeta. Najveća i najkorisnija blagodot jeste blagodot vjerovanja, a ona se samo može dobiti uz njega i s njime. On je pošteniji i korisniji svakom od samoga sebi i od njegova imetka. On je onaj s kojim Allah izvodi iz tmina na svjetlo. Jedini put do Njega, Allaha Uzvišenog, jeste on, s.a.v.s."²⁷

Od Enesa, r.a., je zabilježeno da je Vjerovjesnik (s) rekao: "Niko od vas neće vjerovati dok mu ja ne budem miliji od njegova roditelja, njegova djeteta i ljudi svih!"²⁸

Ibn Hadžer smatra da se ovdje spomenuta preferirajuća ljubav (*ehabbijjet*) ogleda u tome da kada bi čovjeku bilo ponuđeno da bira između gubitka neke od svojih ličnih dobiti i između gubitka gledanja u Vjerovjesnika, s.a.v.s. – ako bi ono bilo moguće – da bi mu to bilo teže od gubitka bilo koje svoje dobiti. U suprotnome, to nije taj kvalitet ljubavi. To nije ograničeno samo na mogućnost ili nemogućnost gledanja, već se ogleda i u pomaganju njegova sunneta, odbrani njegova vjerovanja, suzbijanju njegovih oponenata.

¹⁵ *Fethul-Bari*, 1/61.

¹⁶ *Et-Tevbe*, 24.

¹⁷ Imam Ebu Hamid el-Gazali, *Ihjaw 'ulumid-din*, Darul-ma'rifeti, Bejrut, 4/294.

¹⁸ Šejhul-islam Ibn Tejmije, *Medžmu'ul-fetava*, Darul-vefa, Aleksandrija, 2005., 10/48.

¹⁹ Muhammed ibn Ahmed el-Kurtubi, *El-Džami'u li abkamil-Kur'ani*, Darul-alemil-kutub, Rijad, 2003., 8/95.

²⁰ *Medžmu'ul-fetava*, 10/750-751.vvvvv

²¹ *Šerhuš-Šifa*, 2/35.

²² *El-Abzab*, 6.

²³ *Šerhuš-Šifa*, 2/36-7.

²⁴ *En-Nisa*, 80.

²⁵ *Ali 'Imran*, 31.

²⁶ *Medžmu'ul-fetava*, 27/104.

²⁷ *Medžmu'ul-fetava*, 27/426.

²⁸ *Sahihul-Buhari*, 1/12., hadis br. 15. i dr.

Također, u to je uključena i promocija dobra i prevencija zla (*el-emru bil-ma'rūfi ven-nehju 'anil-munkeri*).²⁹

El-Kurtubi, govoreći o toj vrsti ljubavi, kaže: "Svako ko ispravno vjeruje u Vjerovjesnika (s) ima kakvu-takvu svijest o toj protežiranoj ljubavi. Međutim, postoje razlike. Neko ima potpun udio na tom stupnju. Neko ima najmanji moguć, kao onaj ko je utonuo u strasti i koji je, većinu vremena, zastrt nemarom. Mnogi od njih, kada se spomene Vjerovjesnik (s), silno žele da ga vide. Čak daju prednost tom viđenju nad svojom porodicom, djecom, imetkom i roditeljima, žrtvujući sebe za nešto veoma važno i nalazeći smisao toga, u sebi, kao svijest oko koje nema ni najmanje dileme. Neki iz ove kategorije mogu se vidjeti kako daju prednost posjeti mezara Vjerovjesnika (s) i viđenju mjesta gdje je on boravio nad svime što je spomenuto, zbog ljubavi prema njemu, ljubavi koja je ostavila trajni trag u njihovim srcima. Međutim, to je kratkoga daha zbog nemara koji jedan drugog sustižu."³⁰

Od Ebu Hurejre, r.a., je zabilježeno da je Allahov Poslanik (s) rekao: "Tako mi onoga u Čijoj Ruci je moja duša, niko od vas neće vjerovati dok mu ja ne budem miliji od njegova roditelja i njegova djeteta!"³¹

Ibn Hadžer kaže da se ovdje misli na ljubav koja je stvar izbora, ne na ljubav koja je prirodna čovjeku.³² On dalje pojašnjava da se navedena, preferirajuća ljubav (*ehabbijjet*) spoznaje razmišljanjem, pa kaže: "Kada čovjek promisli o koristi koju ima od Vjerovjesnika (s), koji ga je izveo iz tmina nevjerovanja na svjetlo vjerovanja, direktno ili posredno, onda zna da je on (s) uzrokom njegova vječnog ostajanja u vječnom uživanju, i zna da mu je ta korist veća od svih drugih mogućih koristi, te da stoga on (s) zaslužuje da ima veći i značajni udio u njegovoj ljubavi od nekoga drugoga, jer je korist koju uzrokuje

ta ljubav daleko veća od nečega drugog. Međutim, ljudi se razlikuju u tom pogledu shodno tome koliko su toga svjesni ili koliko su nemarni."³³

Zabilježeno je od Abdullaha ibn Hišama kako su *ashabi* bili s Vjerovjesnikom (s) a on je uzeo za ruku hazreti Omera, r.a., pokazujući time da ga voli. Hazreti Omer reče: "Allahov Poslanice, ti si mi miliji od svega osim od samog mene", a Vjerovjesnik (s) uzvratil: "Ne, tako mi Onoga u Čijoj Ruci je moja duša, sve dok ti ne budem miliji i od samoga tebe!" Hazreti Omer reče: "Sada, tako mi Allaha, ti si mi miliji i od samoga mene", a Vjerovjesnik (s) doda: "E, sada, Omere!"³⁴

Ibn Hadžer kaže: "Ne, tako mi Onoga u Čijoj Ruci je moja duša, sve dok ti ne budem miliji i od samoga tebe!, tj. nije to dovoljno za postizanje najvećeg stupnja. Neki skromni pobožnjak je rekao da to znači: 'Nećeš biti iskren u ljubavi prema meni sve dok ne daš prednost mome zadovoljstvu nad svojim ugodajem, makar u tome bio i gubitak.'"³⁵

U tom značenju je i ova predaja od Allahova Poslanika (s): "Niko od vas neće vjerovati dok njegova strast ne bude slijedila ono što sam donio."³⁶

Ibn Hadžer u nastavku kaže: "Prvi Omerov odgovor bio je prirodan, ali kada je promislio, došao je do zaključka da je Vjerovjesnik (s) njemu miliji i od samoga sebe, jer je on uzrokom njegova spasa od propasti na ovome i na Budućem svijetu, pa je iskazao ono što dolikuje pravom izboru, pa je stoga i uslijedio odgovor: 'E, sada, Omere!', tj. sada si shvatio i rekao ono što je potrebno."³⁷

Ljubav kasnijih generacija prema Vjerovjesniku, Muhammedu (s) nije manja od ljubavi prvih generacija. O tome govore ove predaje. Od Ebu Hurejre, r.a., je zabilježeno da je Allahov Poslanik (s) rekao: "Od onih koji me najviše vole iz moga ummeta bit će neki ljudi poslije mene. Jedan

od njih bi volio da me vidi više nego li i svoju porodicu i svoj imetak."³⁸

'Atijje kazuje: "Sjedio sam s Ibn Omerom, r. anhuma, pa je neki čovjek rekao: 'Volio bih da sam vidio Allahova Poslanika (s).' Ibn Omer upita: 'I šta bi radio?' Odgovori: 'Tako mi Allaha, povjerovao bih u njega, poljubio bih ga među oči i pokorio bih mu se.' Abdullah ibn Omer mu reče: 'Hoćeš li da te obradujem nečim?' 'Hoću, o oče Abdur-Rahmanov!', odgovori čovjek. Ibn Omer, r. anhuma, reče: 'Čuo sam Resulullaha (s) da kaže: – Neće se moja ljubav izmiješati sa srcem nekog čovjeka, te me on zavoli a da Allah neće njegovo tijelo zabraniti džehennemskoj vatri', pa je dodao: – Eh, sreće li što ću vidjeti svoju braću kako dolaze na Havd (vreló Resulullaha, s.a.v.s.). Ja ću ih dočekati s posudama u kojima će biti piće, pa ću ih, prije nego što uđu u Džennet, napojiti sa svog Havda', a neko ga upita: 'Allahov Poslanice, zar mi nismo tvoja braća?' On odgovori: – Vi ste moji ashabi, a moja su braća oni koji će vjerovati u mene, a nisu me vidjeli. Ja sam molio svoga Gospodara da me obveseli vama i svim onima koji budu vjerovali u mene, a nisu me vidjeli."³⁹

Dakle, voljeti ga, a ne živjeti u njegovom (s) vremenu nije nedostatak. O tome govori i ova predaja od ashaba El-Mikdada ibnul-Esveda, r.a. Naime, jedna grupa tabiina sjedila je kod spomenutog ashaba, kada je naišao neki čovjek i rekao: "Blago tim očima koje vidješe Allahova Poslanika (s)! Tako nam Allaha, zaista bismo voljeli da smo i mi vidjeli ono što si ti vidio i da smo svjedočili onome čemu si ti bio svjedok!" On se na to rasrdi, izazivajući čuđenje prisutnih, te se okrenu prema tome čovjeku i reče:

"Šta čovjeka navodi da priželjkuje nešto od čega ga je Allah odstranio, jer ne zna kakav bi bio da je tome svjedočio? Tako mi Allaha, bilo je

²⁹ *Fethul-Bari*, 1/59.

³⁰ *Fethul-Bari*, 1/60.

³¹ *Sabihul-Bubari*, 1/12., hadis br. 13. i dr.

³² *Fethul-Bari*, 1/59.

³³ *Fethul-Bari*, 1/59-60.³⁴

³⁴ *Sabihul-Bubari*, 8/129., hadis br. 6632. i dr.

³⁵ *Fethul-Bari*, 11/528.

³⁶ *Fethul-Bari*, 13/289.

³⁷ *Fethul-Bari*, 11/528.

³⁸ Muslim ibn el-Hadždžadž en-Nejsaburi,

Sabihu Muslim, Daru ihjai turasil-arebijj, Bejrut, bez godine, 4/2178., hadis br. 2832.

³⁹ Ebu Nu'ajm el-Esbehani, *Hiljetul-evlija*, Darul-kitabil-'arebijj, Bejrut, 1405. h.g., 7/255.

ljudi u prisustvu Allahova Poslanika (s), ali ih je Allah strmoglavio u Džehennem naglavačke, jer mu se nisu odazvali niti povjerovali u njega. Zašto ne zahvaljujete Allahu što vas je stvorio da znate samo za vašeg Gospodara, vjerujući u ono što vam je vaš Vjerovjesnik (s) donio!? Vi ste bili pošteđeni toga iskušenja preko drugih. Tako mi Allaha, Vjerovjesnik (s) pojavio se u najtežem stanju u kojem se pojavio ijedan vjerovjesnik, u razdoblju kada nije bilo poslanika i u neznanoboštvu kada ljudi nisu smatrali da ima neka vjera bolja od robovanja kipovima, pa je on (s) donio božansku Objavu (*Furkan*), razdvajajući istinu od neistine i roditelja od njegova djeteta. Čak je bilo ljudi čiju bravu je na srcu Allaha otvorio za vjerovanje, a gledao je svoje dijete, svoga roditelja, svoga brata kao nevjernika, pri tome znajući da će ako umre ući u Vatru. Njegovo oko nije moglo biti sretno kada je znao da će njegov voljeni u Vatru. O tome je Allah rekao: 'I oni koji govore: – Gospodaru naš, podari nam u našim bračnim drugovima i našoj djeci radost.'⁴⁰⁴¹

Za vjernika je najveća radost da vidi djecu koja ostaju iza njega u pokornosti Allahu Uzvišenom.

Obilježja ljubavi prema Allahovom miljeniku Muhammedu (s)

Svevišnji Allah je rekao: "Reci: 'Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijeha vam oprostiti! – a Allah prašta i samilostan je.'⁴²

El-Bejheki u *Šu'abul-imanu* je to ovako pojasnio: "Nema puta do ljubavi prema Allahu izuzev slijeđenja Njegova miljenika. A do miljenika se

ne može stići na bolji način doli slijeđenjem samog Njegovog miljenika i traženjem Njegovog zadovoljstva."⁴³

Ibn Tejmijje je, pojašnjavajući citirani ajet, kazao da "ljubav prema Allahu nužno vodi slijeđenju Njegova Poslanika, a slijeđenje Njegova Poslanika nužno vodi Allahovoj ljubavi prema njima." Dalje, on pojašnjava: "Slijeđenje sunneta Allahovog Poslanika (s) i njegova vjerzakona, tajno i javno, uzrokom je Allahove ljubavi, dok je borba na Njegovom putu, prisnost s Njegovim prijateljima i suprotstavljanje Njegovim neprijateljima njeno obistinjenje. Mnogo onih koji svojataju tu ljubav najudaljeniji su od slijeđenja sunneta, promocije dobra, prevencije zla (*el-emru bil-ma'rūfi ven-nehju 'anil-munkeri*), te borbe (*el-džihādu*) na Njegovom putu."⁴⁴

El-Kadi 'Ijad je kazao: "Onaj ko ima ovu osobinu, tj. slijeđenje i pristajanje uz Vjerovjesnika (s), on ima potpunu ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku, a onaj ko je oprečan u nekim stvarima manjkave je ljubavi, ali nije izvan nje. Dokaz tome su njegove (s) riječi za čovjeka koji je bio često puta sankcionisan zbog alkohola, kada ga je neko prokleo i rekao: 'Kako često on to radi!?', pa je on (s) rekao: 'Ne proklinji ga, jer on, zaista, voli Allaha i Njegova Poslanika.'⁴⁵

Ljubav prema Vjerovjesniku (s) implicira i ljubav prema onima koje je on volio i do kojih mu je bilo stalo, a to su njegova porodica, *ehli-bejt* i njegovi drugovi, *ashabi*. O tome govore sljedeće predaje:

"Volite Allaha zbog blagodati koje vam daje. Allahu za ljubav volite mene. Meni za ljubav volite moju porodicu (*ehle bejti*)."⁴⁶

"Neće rob vjerovati dok mu ja ne budem miliji od sama sebi, moja

porodica milija mu od same njegove porodice i ja lično miliji mu od njega lično."⁴⁷

"Odgajajte vašu djecu sa tri osobine: ljubavi prema vašem Vjerovjesniku, ljubavi prema njegovoj kućnoj porodici (*ehli bejtihī*) i učenju Kur'ana. Hafizi Kur'ana bit će u Allahovom hladu, sa Allahovim vjerovjesnicima i odabranicima, u danu kada neće biti osim Njegova hlada."⁴⁸

El-Munavi smatra da riječi "Allahu za ljubav volite mene" znače: "Vi mene volite samo zato što me Uzvišeni Allah voli, jer je On spustio ljubav prema meni među vas kako to potvrđuje hadis: 'Uistinu, Allah kad zavoli nekog roba pozove Džibrila, i kaže: – Ja, zaista, volim toga, pa ga voli i ti. Pa ga Džibril zavoli, a zatim pozove kroz Nebo govoreći: – Uistinu, Allah voli toga pa ga i vi volite. Pa ga zavole stanovnici Neba, a zatim mu se spusti prijem i na Zemlju.'⁴⁹

Prema njemu riječi: "Meni za ljubav volite moju porodicu" znače: "Vi ih volite, jer ih i ja volim radi Allahove ljubavi prema njima. Vjerovatno je ovo naredba da se oni vole zbog toga što je ljubav prema njima potvrda ljubavi prema Vjerovjesniku (s)."⁵⁰

El-Bejheki je rekao: "U ljubav prema njemu (s) ulazi i ljubav prema njegovoj porodici, a to je njegova rodbina kojoj je zabranjena milostinja i kojoj je propisana petina od ratnog plijena ili iz državne kase zbog njihovog mjesta kod njega. U sastav njegove porodice ulaze i njegove žene i naša je obaveza, nakon njihova odlaska s ovoga svijeta, da čuvamo njihova prava kod nas, dovom i *istigfarom* za njih, spominjanjem njihovih vrlina, njihovim hvaljenjem, kao što je obaveza djece prema njihovim majkama, i još više od toga zbog njihovog

⁴⁰ Sura *el-Furkan*, 74.

⁴¹ Muhammed ibn Hibban El-Bisti Et-Temimi, *Sabihu Ibni Hibban*, Muesesetur-risale, Bejrut, 1998., 14/489-490., hadis br. 6552.

⁴² *Ali Imran*, 31.

⁴³ *Šu'abul-iman lil-Bejheki*, 4/25. Navedeno prema: <http://islamport.com/d/1/mtn/1/68/2445.html>

⁴⁴ Šejhul-islam Ibn Tejmijje, *Et-Tuhfetul-*

-irakijje, str. 85. i 91. Navedeno prema <http://www.alminbar.net/malafilmy/malulud/2/4.htm>

⁴⁵ *Šerhuš-Šifa*, 2/47.

⁴⁶ *Sunenut-Tirmizi*, hadis br. 3789. i dr.

⁴⁷ Ebul-Kasim et-Taberani, *El-Mudžemul-kebir*, Mektebetul-ulumi vel-hikemi, Mosul, 1983., 7/75., hadis br. 6416.

⁴⁸ Alijj ibn Hadžer El-Hejtemi, *Es-sava'ikul-muharrika 'ala ehlir-refdi ved-dalali*

vez-zendika, Muesesetur-Risale, Bejrut, 1997., 2/496.; Ismail ibn Muhammed El-Adžluni, *Kešful-hafa hafa ve muzilul-ilbas ammeštebere minel-ehadisi ala elsinetin-nas*, Darul-kutubil-'ilmijje, Bejrut, 1988., dio 1., str. 74.

⁴⁹ *Sabihu Muslim*, hadis br. 2637.

⁵⁰ Abdur-Reuf el-Munavi, *Fejdul-Kadir – šerhul-Džami'is-sagir*, Darul-kutubil-'ilmijje, Bejrut, 1994., 1/230.

mjesta koje su imale kod Allahovog Poslanika (s) te njihove skromnosti i suzdržanosti od ovoga svijeta u odnosu na druge žene ovoga ummeta.”⁵¹

“(Bojte se) Allaha, (Bojte se) Allaha u pogledu mojih ashaba. (Bojte se) Allaha, (Bojte se) Allaha u pogledu mojih ashaba. Nemojte ih uzimati za metu poslije mene. Ko ih voli, voli ih zbog ljubavi prema meni, a ko ih mrzi, mrzi ih zbog mržnje prema meni. Ko ih uznemirava, mene uznemirava, a ko mene uznemirava, Allaha Uzvišenog uznemirava, a ko to učini, Allah će ga brzo preuzeti.”⁵²

El-Mubarekfuri smatra da riječi: “Voli ih zbog ljubavi prema meni” imaju ovo značenje: “Zbog njegove ljubavi prema meni voli njih, ili zbog moje ljubavi prema njima voli njih”, a da riječi: “A ko ih mrzi, mrzi ih zbog mržnje prema meni” znače: “Samo ih mrzi zato što mene mrze.”⁵³

Sehl ibn Abdullah et-Tusteri je rekao: “Ne vjeruje u Poslanika (s) onaj ko ne uvažava njegove drugove (ashabe) i ne cijeni njegove naredbe.”⁵⁴ Abdullah ibn Mubarek je rekao: “Kod koga se nađu dva svojstva, spašen je: iskrenost i ljubav prema drugovima Muhameda (s).”⁵⁵

U srcu jednog pravog vjernika naći će se zajedno ljubav i za Ehli-bejt i za ashabe Allahovog Poslanika (s). O tome nam govore ovi hadisi:

“Ko bude volio moje ashabe, moje žene i moju kućnu porodicu, ne bude napadao nikoga od njih, te napusti dunjaluk, voleći ih, bit će na mom položaju, sa mnom, na Sudnjem danu.”⁵⁶

“...svaka stvar ima svoj temelj, a temelj islama je ljubav prema ashabi-ma Allahovog Poslanika (s) i ljubav prema njegovoj kućnoj porodici.”⁵⁷

Znak ljubavi prema Allahovom Poslaniku (s) je učenje Kur’ana. Et-Tusteri je, također, rekao: “Znak

ljubavi prema Allahu je ljubav prema Kur’anu. Znak ljubavi prema Kur’anu je ljubav prema Vjerovjesniku (s). Znak ljubavi prema Vjerovjesniku (s) je ljubav prema njegovom *sunnetu*. Znak ljubavi prema sunnetu je ljubav prema Budućem svijetu. Znak ljubavi prema Budućem svijetu je preziranje ovog svijeta. Znak prezira prema ovom svijetu je da se od njega pohranjuje samo ono što je dovoljno da se životari do Budućeg svijeta.”⁵⁸

Od Abdullaha ibn Mes’uda, r.a., je zabilježeno da je rekao: “Koga raduje da voli Allaha i Njegova Poslanika neka uči u *mushafu*.”⁵⁹ El-Munavi kaže da riječi: “Koga raduje da voli Allaha i Njegova Poslanika” znače: “Koga raduje da poveća ljubav prema Allahu i Njegovu Poslaniku”, a riječi: “Neka uči u *mushafu*” znače: “Kur’an sa gledanjem u *mushaf*.”⁶⁰

Abdullah ibn Mes’ud, r.a., također je rekao: “Neka niko ne traži za sebe osim Kur’an. Ako voli Kur’an, on, zaista, voli Allaha i Njegova Poslanika.”⁶¹

Posljedica ljubavi prema Allahovom Poslaniku (s) jeste i skromnost i jednostavnost u životu. Zabilježeno je od Abdullaha ibn Mugaffela da je jedan čovjek rekao: “Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, ja te, zaista, volim.” On mu odgovori: “Pazi šta govoriš!” Čovjek ponovi: “Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, ja te, zaista, volim.” On mu ponovo reče: “Pazi šta govoriš!” i tako do tri puta kada mu (s) reče: “Ako mene voliš, spremi za siromaštvo dobar pancir, jer ono stiže onome ko mene voli brže od bujice do njenog kraja.”⁶²

El-Mubarekfuri kaže da ovaj hadis ima slijedeće značenje: “Ako si iskren u svojoj tvrdnji i misliš na pravi smisao, onda pripremi sredstvo koje će ti biti od koristi u stanju iskušenja, jer

će ti iskušenja i nedaće doći, ruku pod ruku, u samoći i na javi. U cjelini, pripremi se posebno za strpljenje u siromaštvu, kako bi njime, snagom svoga uvjerenja, odbio od svoje vjere nemir, strah, neskromnost i nezadovoljstvo sa sudbinom koji će joj se protiviti i nastojati je protjerati. Pancir je upotrijebljen kao aluzija na strpljenje, jer ono pokriva siromaštvo kao što pancir pokriva tijelo. Nužan je brz dolazak u siromaštvo, kao i dolazak brojnih iskušenja i ponižavanja, jer su u najvećim iskušenjima bili vjerovjesnici, pa onda slični njima, a posebno Prvak vjerovjesnika, tako da je on imao najteža iskušenja, a njegovi sljedbenici imaju udjela u njima shodno svojoj ljubavi prema njemu.”⁶³

Zabilježeno je od Se’ida ibn Ebu Se’ida da se on požalio Allahovom Poslaniku (s) na neku svoju potrebu, pa mu je rekao: “Strpi se, Ebu Se’ide. Zaista, siromaštvo onome ko mene voli brže stigne od bujice sa vrha doline i sa vrha brda do njegova podnožja.”⁶⁴

Od Enesa, r.a., je zabilježeno da je neki čovjek došao Vjerovjesniku (s) i rekao: “Zaista te ja volim.” Odgovorio mu je: “E, spremi se za oskudicu.”⁶⁵

Hatim el-Esamm je rekao: “Ko tvrdi tri stvari bez druge tri, lažac je. Ko tvrdi da voli Allaha bez sustezanja i čuvanja od Njegovih zabrana, lažac je. Ko tvrdi da će u Džennet bez udjeljivanja svoga imetka, lažac je. Ko tvrdi da voli Vjerovjesnika (s) bez ljubavi prema siromašnima, lažac je.”⁶⁶

Kada je riječ o siromaštvu i skromnosti na umu bi trebalo imati i značenje ovog *hadisa* kojeg je zabilježio Et-Taberani, a svako najbolje zna svoje srčano stanje: “Blago se onome ko je skroman, ne zbog nekog nedostatka; onome ko je ponizan u sebi, ne zbog

⁵¹ *Šu’abul-iman*, 4/33. Navedeno prema: http://library.islamweb.net/hadith/display_bbook.php?indexstartno=0&hflag=&pid=335275&bk_no=682&startno=136

⁵² *Sunenut-Tirmizi*, hadis br. 3862.

⁵³ *Tuhfetul-Ahvezi*, 10/247.

⁵⁴ *Šerhuš-Šifa*, 2/98.

⁵⁵ *Šerhuš-Šifa*, 2/95.

⁵⁶ Alij ibn Hisamuddin El-Mutteki

El-Hindi, *Kenzul-’ummal fi sunenil-akvali vel-ef’ali*, Muessesetur-Risale, Bejrut, 1989., 11/763., hadis br. 32525.

⁵⁷ *Kenzul-’ummal*, 11/763., hadis br. 32523.

U dostupnim nam izvorima nismo našli ocjenu hadisa

⁵⁸ *Šerhuš-Šifa*, 2/53.

⁵⁹ *Kenzul-’ummal*, 1/604., predaja br. 2760.

⁶⁰ *Fejdul-Kadir*, 6/194.

⁶¹ *Šerhuš-Šifa*, 2/53.

⁶² *Sunenut-Tirmizi*, hadis br. 2350. i dr.

⁶³ *Tuhfetul-Ahvezi*, 7/14-15.

⁶⁴ *Musnedu Ahmed ibn Hanbel*, 17/471., hadis br 11379. i dr.?

⁶⁵ Ebu Bekr Ahmed el-Bezzar, *Musnedul-Bezzar*, Muessesetu ulumil-Kur’an, Bejrut, 1409. h., 2/272., hadis br. 6222.

⁶⁶ *Hiljetul-evlija*, 8/75.

bijede i siromaštva; onome ko dijeli imetak kojeg je sakupio, ne iz grijeha i neposlušnosti; onome ko je milostiv prema poniženim i siromašnim; onome ko se druži sa učenim i mudrim. Blago se onome čija je zarada čista; onome čija je skrivenost ispravna, a vanjšina dostojanstvena; onome ko ljude poštedi svoje zločesti. Blago se onome ko radi po znanju svome; onome ko udjeljuje višak imetka svoga i zadrži višak govora svoga.⁶⁷

Znak ljubavi prema Vjerovjesniku (s) je njegovo spominjanje u društvu i prisjećanje na njega u samoći, donošenjem salavata na njega, alejhisselam.

Inače, donošenje salavata je jedan vid zikrullahi – spominjanja Allaha Uzvišenog, jer je učenje salavata neodvojivo od spominjanja Allaha Svevišnjeg Koji nam naređuje: “O vjernici, često i mnogo Allaha spominjite.”⁶⁸

Što se tiče same vrijednosti donošenja i učenja salavata, evidentno je da je to jedan od kur’anskih imperativa kojeg čini i sam Allah Uzvišeni, što svakako ukazuje na značaj toga imperativa, ali i vrijednost njegovog izvršavanja. Allah Uzvišeni kaže: “Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljte mu pozdrav!”⁶⁹

Pored toga, to je jedini imperativ kojeg mi ne izvršavamo direktno, već indirektno tako što tražimo od Allaha Uzvišenog i molimo Ga da On donese salavat (Allāhumme salli) i blagoslovi (Allāhume bārik) Svoga Poslanika i Vjerovjesnika (s). To, svakako, ukazuje na značaj toga imperativa, ali i vrijednost njegovog izvršavanja.

Brojna su mjesta i prilike u kojima se donose salavati na Vjerovjesnika (s). O vrijednosti donošenja salavata govore i ove predaje:

“Ko od moga ummeta donese na mene jedan salavat, iskreno iz svoga

srca, Allah za taj salavat donese deset na njega, podigne mu deset stupnjeva, upiše deset dobrih djela i obriše deset loših djela.”⁷⁰

“Ko, iz ljubavi i žudnje prema meni, donosi na mene tri salavata svaki dan, i tri salavata svake noći, obaveza je Allahova da mu oprostí njegove grijeha za tu noć i za taj dan.”⁷¹

“Onoga ko donosi na mene, kada osvane i kada omrkne, deset salavata, stići će moje zauzimanje na Sudnjemu danu.”⁷²

“Ko donosi na mene jedan salavat, Allah donosi na njega deset; ko donosi na mene deset salavata, Allah donosi na njega stotinu; ko donosi na mene stotinu salavata, Allah će mu među oči napisati razrješenje (berāet) od licemjerstva i berāet od Vatre i nastanit će ga sa šehidima na Kijametskom danu.”⁷³

“Ko donosi na mene, u jednom danu, hiljadu salavata, neće umrijeti dok ne vidi svoje mjesto u Džennetu.”⁷⁴

“Ponižen i osramoćen bio čovjek kod koga se ja spomenem, a on ne donese salavat na mene!”⁷⁵

“Ko zaboravi donositi salavate na mene, skrenuo je sa puta u Džennet.”⁷⁶

Et-Tirmizi je zabilježio od Ubejj ibn K’aba da je ispričao sljedeće: “Kada su prošle dvije trećine noći, Allahov Poslanik (s) ustao je i rekao: ‘Spominjite Allaha, spominjite Allaha! Doći će prvo puhanje u rog (rādžifa), pratit će ga drugo (rādifa). Doći će smrt sa onim što ona donosi. Doći će smrt sa onim što ona donosi.’ Pitao sam: ‘Allahov Poslanice, ja mnogo učim salavate na tebe, pa koliko ću od toga učiti za tebe?’ Odgovorio je: ‘Koliko hoćeš.’ Pitao sam: ‘Jednu četvrtinu?’ Odgovorio je: ‘Koliko hoćeš, a ako povećaš bolje ti je.’ Pitao sam: ‘Jednu polovinu?’ Odgovorio je: ‘Koliko hoćeš, a ako povećaš bolje ti je.’ Pitao sam:

‘Dvije trećine?’ Odgovorio je: ‘Koliko hoćeš, a ako povećaš bolje ti je.’ Rekao sam: ‘Sve svoje salavate učiti ću za tebe.’ Rekao je: ‘To će ti onda biti dovoljno za tvoju brigu i grijeh će ti se oprostiti.’⁷⁷

Dio hadisa: “Allahov Poslanice, ja mnogo učim salavate na tebe, pa koliko ću od toga učiti za tebe?”, prema nekim komentatorima, znači da je ovaj ashab, r.a., rekao da će sve svoje dove pretvoriti u učenje salavata na Allahova Poslanika (s), tako da će, umjesto da za sebe nešto traži i uči dove, učiti salavate na Vjerovjesnika (s), a salavat od vjernika, u svojoj osnovi, jeste dova za Allahova Poslanika (s). Kao da mu je rečeno: “Ako sve svoje vrijeme predviđeno za učenje dova iskoristiš u učenju salavata na mene, to će ti biti dovoljno za sve što ti je potrebno i od ovog i od Budućeg svijeta.”⁷⁸

U 19 različitih predaja zabilježениh u hadiskim zbirkama o načinu donošenja salavata, u kojima Allahov Poslanik (s), odgovarajući na upit ashaba kako se donose salavati na njega, pored sebe, on (s) je spomenuo i svoju porodicu (*āl* ili *ehlul-bejt*). Čuveni su stihovi imami Šafije, r.a.:

Porodico kuće Allahova Poslanika!

Ljubav prema Vama dužnost je koju Allah u Kur’anu objavi.

Dovoljno vrijednosti Vama je da onaj ko salavat na Vas ne donese nema ni namaza.

Ljubav prvih generacija prema Allahovu miljeniku Muhammedu (s)

Istaknuti islamski učenjak Ibn Kajjim el-Dževzije je rekao: “Ashabi su u ratu čuvali Allahovog Poslanika (s) štiteći ga svojim tijelima, tako da su padali oko njega mrtvi.”⁷⁹

Darul-urubeti, Kuvajt, 1987., 1/67.

⁶⁷ *Sunenut-Tirmizi*, hadis br. 3545. i dr.

⁶⁸ Ebu Abdullah Ibn Madže el-Kazvini, *Sunenu Ibni Madže*, Darul-fikr, Bejrut, bez godine, 1/294, hadis br. 908.

⁶⁹ *Sunenut-Tirmizi*, hadis br. 2457. i dr.

⁷⁰ *Tuhfetul-Abvezi*, 7/130.

⁷¹ *Revdatul-muhibbin*, 1/275.

⁶⁷ *El-Muđžemul-kebir*, 5/71., hadis br. 4616.

⁶⁸ *El-Abzab*, 41.

⁶⁹ *El-Abzab*, 56.

⁷⁰ Ahmed ibn Šu’ajb Ebu Abdur-Rahman en-Nesai, *Sunenun-Nesai el-kubra*, Darul-kutubil-ilmijje, Bejrut, 1991., 6/21-22., hadis br. 9892.

⁷¹ *El-Muđžemul-kebir*, 18/361., hadis br. 15638.

⁷² Abdur-Reuf el-Munavi, *Et-Tejsir bi šerhil-Džami’is-sagir*, Mektebetul-imamiš-Šafi’i, Rijad, 1998., 2/828; *Fejđul-Kadir*, 6/220., hadis br. 8811.

⁷³ Ebul-Kasim et-Taberani, *El-Muđžemus-sagiru*, El-Mektebul-islamijju, Aman-Bejrut, 1985., 2/126., hadis br. 899.

⁷⁴ Ibnu Kajjim el-Dževzije, *Dželaul-efham*,

Nakon bitke na Uhudu, žena iz plemena Benu Dinar, pored koje je prolazio (s) u trenutku kada su joj saopćili da je izgubila muža, brata i oca, upitala je: "Šta je bilo sa Allahovim Poslanikom (s)?" Odgovorili su joj: "Dobro je, on je onako kako ti voliš da je." "Pokažite mi, da ga vidim", tražila je. Kada ga je vidjela, kazala je: "Sve je, poslije tebe, samo sitnica."⁸⁰

Ashaba Zejda ibn ed-Desine, koji je bio zarobljen u Mekki, prije pogubljenja, upitao je Ebu Sufjan: "Allaha ti, Zejde, da li bi volio da je na tvome mjestu, sada kod nas, Muhamed, pa da njega ubijemo, a da si ti sa svojom porodicom?" Odgovori mu je: "Tako mi Allaha, ne bih volio da Muhameda, na mjestu gdje je sada, i trn ubode, a da sam ja kod svoje porodice!" Ebu Sufjan je izjavio: "Nisam vidio nikoga među ljudima da voli nekoga koliko ashabi Muhameda vole Muhameda."⁸¹

Zabilježeno je od hazreti Aiše, r.a., da je jedan čovjek došao Vjerovjesniku (s) i rekao: "Allahov Poslaniče, draži si mi od mene samog! Draži si mi od moje porodice! Draži si mi od moga djeteta! Kada sam ja u kući, pa te se sjetim, ne mogu se suzdržati da ti ne dođem i vidim te!"⁸²

Hazreti Ebu Bekr je rekao: "Tako mi Allaha, draža mi je rodbina Allahovog Poslanika nego da održavam rodbinske veze sa svojom rodbinom."⁸³

Jedne prilike Abdullah ibn Omer, r.a., upitao je svoga oca, hazreti Omera: "Zašto daješ prednost Usami nada mnom? Tako mi Allaha, nije nigdje prije mene stigao!" Hazreti Omer odgovori: "Zato što je Zejda više volio Allahov Poslanik (s) od tvoga oca, i zato što je Usamu više volio od tebe, pa sam ja dao prednost ljubavi Allahova Poslanika nad mojom ljubavi."⁸⁴

Hazreti Omer, sin Hattabov, rekao je Abbasu, amidži Vjerovjesnika (s): "Primi islam, jer, tako mi Allaha, da primiš islam više volim nego da Hattab primi islam."⁸⁵

Amr ibnul-'As je izjavio: "Niko mi nije bio miliji od Allahova Poslanika (s) niti veći u mojim očima. Nisam mogao njime napuniti svoje oči, iz poštovanja prema njemu. A da sam upitan da ga opišem, to ne bih mogao, jer nisam svoje oči napunio njime."⁸⁶

Ishak et-Tudžibi je rekao: "Drugovi Vjerovjesnika (s) poslije njega, spominjali su ga samo sa skrušenošću, strahopoštovanjem i u suzama." El-Kadi Ijad dodaje: "Također, i mnogi tabiini su to činili. Neki iz ljubavi i žudnje, a neki iz strahopoštovanja i uvažavanja."⁸⁷

Mu'ab ibn Abdullah navodi da bi lice imama Malika promijenilo boju kada bi se spomenuo Vjerovjesnik (s) i on bi se povio, što je teško padalo njegovim sabesjednicima. Kada je jednom za to upitan, odgovorio je: "Da ste vi vidjeli ono što sam ja vidio, ne biste mi prigovarali:

– Ja sam vidio Muhameda ibnul-Munkedera koji je bio prvak učača Kur'ana, kojeg skoro da nismo mogli upitati o nekome hadisu a da nije zaplakao, tako da smo ga mi sažalijevali.

– Vidio sam i imama Dža'fera ibn Muhameda es-Sadika, koji je vrlo često bio raspoložen i nasmijan, a kada bi se kod njega spomenuo Vjerovjesnik (s), on bi požutio i nisam ga vidio da je bio bez abdesta kada nešto kazuje od Allahovog Poslanika (s). Išao sam mu dugo i uvijek sam ga zaticao u tri stanja: ili je klanjao, ili je šutio, ili je učio Kur'an. Nije pričao o onome što ga se ne tiče. On je bio od učenjaka i pobožnjaka koji su strahovali od Allaha, Veličanstvenog i Uzvišenog.

– Abdurrahman ibnul-Kasim kada je spominjao Vjerovjesnika (s) lice mu je izgledao kao da je bez krvi, a jezik u ustima mu je bio suh od strahopoštovanja prema Allahovom Poslaniku (s).

– Išao sam Amiru ibn Abdullahu ibniz-Zubejru. Kada bi se kod njega spomenuo Vjerovjesnik (s), plakao bi toliko da mu suza više nije ostajalo u očima.

– Vidio sam i Ez-Zuhrija koji je bio vrlo prijatan, srdačan i blizak, a kada bi se kod njega spomenuo Vjerovjesnik (s), on kao da te nije poznavao, i kao da ti njega nisi poznavao.

– Odlazio sam i Safvanu ibn Sulejmu koji se mnogo trudio u ibadetu. Kada bi spomenuo Vjerovjesnika (s), počeo bi plakati i ne bi prestajao tako da su ljudi morali ustajati i ostavljati ga."⁸⁸

El-Kadi Ijad kaže: "U suštini, ko voli nekoga, voli sve što i on voli. O tome govore životopisi naših prvih generacija, čak i u stvarima izbora ili ličnih prohtjeva. Enes, r.a., kada je vidio Vjerovjesnika (s) da traži tikve oko čanka, rekao je: 'Od tada i ja volim tikve.' Hazreti Hasan, sin hazreti Alije, zatim Abdullah ibn Abbas i Ibn Dža'fer ibn Ebu Talib išli bi kod Selme, sluškinje i štićenice Vjerovjesnika (s) ili njegove tetke Safije, r.anha, i molili je da im napravi neku hranu koja se sviđala Allahovom Poslaniku (s). Ibn Omer je nosio sandale napravljene od uštavljene mehke kože bez dlaka i knio se žutom bojom, jer je vidio Vjerovjesnika (s) da to radi."⁸⁹

Osobnosti zbog kojih se voli Allahov miljenik Muhammed (s)

Pošto je Kur'an savršena Allahova objava i onaj (s) čija je sama priroda i osobenost Kur'an, ima savršenu narav i osobenosti.

Hazreti Aiša je govorila: "Njegova osobenost/čud i priroda bio je sami Kur'an."⁹⁰

O osobnostima Allahovog Poslanika (s) koje svjedoče njegovu etičku savršenost i potpunost zabilježeno je mnogo predaja.

Tako Hasan ibn Alija, r. anhu-ma., kazuje: "Upitao sam svoga daidžu, Hind ibn Ebi Halu,⁹¹ o izgledu Allahova Poslanika (s) jer je znao slikovito opisivati. Nadao sam se da će mi nešto od toga oslikati što ću ja zavoljeti. On započe:

⁸⁰ Ibn Hišam, *Poslanikov životopis*, Bemust, Sarajevo, 1998., str. 148-149.

⁸¹ *Poslanikov životopis*, str. 154.

⁸² *Tefsirul-Kur'anil-'azim*, 1/695.

⁸³ *Sabihul-Buhari*, predaja br. 4035.

⁸⁴ *Sunenut-Tirmizi*, predaja br. 3813.

⁸⁵ *Tefsirul-Kur'anil-'azim*, 2/430.

⁸⁶ *Sabihu Muslim*, predaja br. 121.

⁸⁷ *Šerhuš-Šifa*, 2/48.

⁸⁸ *Šerhuš-Šifa*, 2/73-75.

⁸⁹ *Šerhuš-Šifa*, 2/51.

⁹⁰ *Musnedu Ahmed*, 6/163., hadis br. 25341.

⁹¹ Sin h. Hatidže iz braka sa Ebu Halaom Et-Temimijem, polubrat h. Fatime, tj. daidža h. Hasan i h. Husejna.

‘Allahov Poslanik (s) bijaše impozantan, veličanstvenog izgleda. Lice mu je sijalo kao puni mjesec. Bio je viši od srednjeg rasta, a niži od izrazito visokog, krupne glave, blago valovite kose. Ako bi mu se kosa sama razdjelila, napravio bi razdjeljak, a inače ne bi. Kosa mu je prelazila ušne resice kada bi je pustio da poraste. Bio je jarko svijetle puti, širokog čela, punih obrva u obliku poluluka koje se nisu spajale. Između njih je bila vena koja bi od srđže dolazila do izražaja. Bio je izražene kosti početka nosa iznad kojeg se izdizala svjetlost. Onaj koji ga ne bi osmotrio, pomislio bi da je dug. Imao je gustu bradu, izrazito crne oči, ravne obraze, široka usta, bijele zube s razmaknutim sjekutićima, finu liniju nježnih dlaka niz prsa, vrat izvajan čistim srebrom, savršenu tjelesnu konstituciju, krupno čvrsto tijelo, izravnat stomak i prsa, prostrana prsa, široka ramena, krupne kosti, svijetle otkrivene dijelove tijela, dlake povezane u slijevajuću liniju od vrata do stomaka, čista prsa izuzev toga, dlakave ruke, ramena i gornje dijelove prsa, duge podlaktice, široke dlanove, krupne šake i stopala, umjerene dužine ruke i noge, zategnute tetive, jako udubljene tabane, glatka stopala od kojih se voda odbijala. Kada bi hodao, koracao je čvrsto, pravio jednake korake i išao smireno. Bio je prirodno brzog i širokog koraka. Kada bi išao, izgledalo je kao da se spušta niz strminu. Kada bi se okretao, činio je to u potpunosti. Bio je oborenog pogleda, tako da je više gledao u zemlju nego u nebo. Većina njegovih pogleda bila je vrlo kratka. Svoje ashabe je proturao naprijed i prvi je nazivao selam onome koga susretne.”

Hazreti Hasan je pitao: “Opiši mi njegov način govora”, pa je Hind ibn Ebi Hale odgovorio:

“Allahov Poslanik (s) bijaše konstantno tužan i stalno zamišljen. Nije imao odmora, nije govorio bez potrebe i dugo je šutio. Započinjao je govor i završavao krajevima usta. Govorio je krajnje koncizno i jasno, niti suviše niti prekratko. Bijaše blag, jednostavan i lahak. Nije bio nepristupačan niti odbojan. Cijenio je blagodat, čak

i ako je bila neznatna. Ništa nije kritikovao. Nije kudio ni jedan okus niti ga je hvalio. Njegova ljutnja nije se zadržavala, kada bi i najmanje pravo bilo uskraćeno, sve dok se ne bi izborio za njega. Nije se ljutio zbog sebe niti je uzvraćao. Kada je pokazivao, pokazivao je cijelim dlanom. Kada se čudio, okrenuo bi ga, a kada je govorio, povezivao bi sa njime, te bi desnim palcem udarao po lijevom dlanu. Kada bi se naljutio, samo bi se okrenuo ustranu. Kada bi se obradovao, obarao je pogled. Njegov smijeh je većinom bio samo osmijeh, kada bi se pokazivali zubi bijeli kao zrno grada.”

Hasan ibn Ebi Talib kazuje: “Jedno vrijeme sam to krio od Husejna ibn Ebi Taliba, pa sam mu ispričao i ustanovio da je već prije mene došao do toga. Naime, on je pitao našeg oca o boravku Allahova Poslanika (s) u kući, o njegovom izlasku izvan kuće, o njegovu sjedanju, te njegovom ponašanju tako da ništa nije izostavio. Husejn kaže: “Pitao sam svoga oca o tome kakav je bio ulazak Allahova Poslanika (s), tj. boravak u kući, a on mi je odgovorio:

‘Bio mu je dozvoljen ulazak zbog sebe. Kada bi se smjestio, vrijeme kojim raspolaže dijelio je na troje, na dio koji pripada Allahu, dio koji pripada porodici i dio koji pripada njemu, tako što bi svoj dio raspodijelio između sebe i ljudi, koristeći time običnom svijetu posredstvom bližih saradnika, tako da im je bio svima dostupan. Njegova praksa, u dijelu koji je pripadao zajednici (*ummet*), bila je davanje prednosti dozvole ulaska i redosljeda uglednim ashabima. Neki od njih imali su jednu potrebu, neki dvije, a neki i više. On bi im se posvećivao i tražio da u onome što ih on pita i o čemu ga oni obavještavaju da im je potrebno, bude dobrobit za njih, a i za zajednicu.

Znao je reći: – Vi prisutni obavijestite odsutne. Vi me obavijestite o potrebama onih koji me ne mogu neposredno obavijestiti. Neka Allah učvrsti korake na Sudnjem danu onoga koji vladara obavijesti o potrebi onoga koji to ne može učiniti. –

Samo se o tome kod njega govorilo i samo je to od nekoga prihvatao. Dolazili bi tražeći, a razilazili bi

se isključivo zadovoljeni, te su izlazili kao upućivači, tj. znalci.”

“Pitao sam” (kaže Husejn): ‘Pričaj mi o tome kakav je bio njegov izlazak van kuće i šta je tada radio?’, “pa mi je odgovorio:

‘Allahov Poslanik (s) je čuvao svoj jezik od onoga što se ljudi nije ticalo. On ih je povezivao i ni na koji način nije ih razdvajao. Iskazivao je počast plemenskim prvacima i imenovao ih njihovim vođama. Bio je oprezan prema ljudima i suzdržan, ali bez toga da je ikome uskratio svoj osmijeh i ljepotu naravi. Propitivao se za svoje ashabe i pitao ljude o zbivanjima među ljudima. Pohvalio bi ono što je dobro i podržao, a osuđivao je ono što ne valja i obeshabivao ga. Bio je odmjeren i neprevrtljiv. Nije se opuštao pribijavajući se da će se ljudi opustiti, ili da će im postati dosadno. Za sve je bio spreman i imao rješenje. Nije uskraćivao ničije pravo i nije ga davao drugom. Ljudi bliži njemu bili su najbolji među njima. Njemu najvredniji od njih bio je onaj koji je općenito bio najdobrohotniji, a najugledniji kod njega je bio onaj od njih koji je bio najsolidarniji i najsusretljiviji.”

A zatim je Husejn rekao: “Pitao sam ga o njegovom sijelu i šta je tom prilikom radio, pa mi je odgovorio:

‘Allahov Poslanik (s) nije ni sjedao niti ustajao a da nije zikrio. Nije za sebe imao rezervisana mjesta i to je zabranjivao. Kad bi se priključivao nekom društvu, sjedao je s kraja skupa i na tome je insistirao. Svakom sabesjedniku davao je prostora, tako da njegov sabesjednik nije ni pomislio da mu je neko važniji doli upravo on sam. Ko bi pored njega sjedio, ili stajao zbog neke potrebe, strpio bi se sve dok se taj sam ne bi okrenuo od njega. Kada bi mu se neko obratio zbog neke svoje potrebe, on bi mu je ispunio, ili bi mu pak uputio neke olakšavajuće riječi. Njegova širokogrudnost i narav prenosila se na ljude, tako da im je on postao drugi otac, a oni su svi pred njim postali ravnopravni, vrednujući se po bogobojznosti i čuvanju od grijeha. (U jednoj drugoj predaji stoji: Postali su kod njega jednako-pravni.) Njegovo sijelo je bilo sijelo blagosti, stida, strpljenja i povjerenja.

Na njemu se nisu podizali glasovi niti se časti sumnjičile. (Niti ispadi raznosili. – Ovaj izraz nije iz ove dvije predaje, tj. od Hinda i Husejna) Vezala ih je međusobna ljubav zbog bogobojaznosti i čuvanja od grijeha. Bili su jedni drugima ponizni. Na njemu su ukazivali počast starijem i milost mlađem. Pomagali su potrebnoga i bili milostivi prema strancu.”

Zatim je Husejn rekao: “Pitao sam ga o njegovom (s) postupanju prema sabesjednicima, pa mi je odgovorio:

‘Allahov Poslanik (s) uvijek je bio nasmijan, prirodno jednostavan i krajnje ljubazan, a ne grub i osoran, niti galamdžija. On nije bio prostak, niti je previše kudilo niti hvalio. Ne bi obraćao pažnju na nešto što mu ne godi, niti se u njega moglo razočarati. Sebe je poštudio od tri stvari: pretvaranja, prekomjerna govora i onoga što ga se ne tiče. Sabesjednike je poštudio od tri stvari: nikoga nije kritikovao, nalazio mu mahanu niti istraživao njegovu sramotu. Govorio je samo ono za što se nadao da će imati nagradu. Kad bi govorio, njegovi sabesjednici šutjeli bi oborenih glava kao da su im ptice na njima. Tek kad bi on zašutio, oni bi govorili. Nisu, kod njega, upadali jedni drugima u riječ, prepirali se i nadgovarali. Onoga ko bi govorio pred njim, slušali su dok ne završi. Podjednako je bilo važno šta je neko govorio. Smijao se onom čemu se i oni smiju, divio se onom čemu se i oni dive. Bio je strpljiv prema strancu na grubom izražavanju. Govorio je: – Kad vidite potrebnoga da nešto traži, pomozite mu. –

Prihvatao je samo primjerenu pohvalu. Nikoga nije prekidao dok ne bi završio, ili sam ustao da ide.’

Pitao sam ga kakva je bila šutnja Allahova Poslanika (s), pa je odgovorio:

‘Njegova šutnja počivala je na četiri osnove: blagosti, opreznosti, analiziranju i razmišljanju. Njegovo analiziranje ogledalo se u ravnomjernom posmatranju i osluškivanju

među ljudima, a što se tiče njegovog razmišljanja, ticalo se i vječnoga i prolaznog. Krasila ga je (s) blagost u strpljivosti. Ništa ga uznemiravajuće nije moglo naljutiti. Posebno oprezan bio je u četvero: usvajanju nečega lijepog da bi se povodilo za tim; ostavljanju nečega ružnog da bi se klonulo toga; traženju rješenja u nečemu čime će unaprijediti svoj *ummet* i poduzimanju onoga što im objedinjuje ovaj i budući svijet.’⁹²

Opisujući osobenosti Allahova poslanika (s), hazreti Alija, r.a., kaže:

“Zato slijedi Vjerovjesnika svoga, čistog i krijeposnog, neka Allah blagoslovi njega i potomke njegove! U njemu je primjer za onoga koji se ugleda i utjeha za onoga koji utjehu traži. A najdraži od ljudi Allahu je onaj koji se ugleda na Vjerovjesnika Njegova i koji korača stopama njegovim. Grickao je svijet ovaj samo krajičcima zuba svojih i nije mu uputio nijedan pogled potpun. Od svih ljudi na svijetu bijaše najmanje sit i trbuha najpraznijeg. Svijet mu je ovaj bio ponuđen, ali ga odbi prihvatiti. Kada bi doznao da Allah Uzvišeni nešto mrzi i on bi to mrzio, da Allah nešto drži niskim i on bi to držao niskim, da Allah nešto drži malim i on bi to držao malim. Ako volimo ono što Allah i Poslanik Njegov mrze i smatramo velikim ono što Allah i Poslanik Njegov smatraju malim, to je dovoljno odjeljivanje od Allaha i kršenje zapovjedi Njegovih.

Poslanik, mir i blagoslov Allahov neka su na nj i potomke njegove, običavao je jesti na zemlji i sjediti poput roba. On rukom svojom popravljao sandale svoje, krpase odjeću svoju, jahaše magare neosedlano i običavaše staviti nekog iza sebe. Jednom je ugledao šarenu zavjesu na vratima sobe svoje pa je rekao jednoj od žena svojih: ‘Makni mi je ispred očiju jer, zaista, kada je gledam, sjećam se svijeta ovog i primamljivih ukrasa njegovih.’

Tako je odvratio srce svoje od svijeta ovoga i izbrisao spomen njegov u misli svojoj. Volio je da mu ukrasi svijeta ovog ne budu pred očima, tako da ne bi uzimao od njih odjeću raskošnu, da ne bi smatrao ovaj svijet mjestom boravljenja trajnog i da ne bi gajio nadu da će u njemu stalno ostati. Zato ga je odstranio iz misli svoje, udaljio iz srca svoga i sklonio od pogleda svoga. Tako, kada neko nešto mrzi, mrzi gledanje i spominjanje toga pred sobom.

Doista, postoji u Poslanika Allahovog, neka Allah blagoslovi njega i potomke njegove, sve što će vas obavijestiti o stranama lošim svijeta ovog i nedostacima njegovim, da je gladovao zajedno s najbližim drugovima svojim, a ukrasi svijeta ovog – i pored velike blizine njegove s njima – ostajahu daleko od njega. A sad neka svako razmotri razumom svojim je li Allah time počastio Muhammeda, mir i blagoslov Allahov njemu i potomcima njegovim, ili ga je ponizio. Ako kaže da ga je Allah ponizio, on – Allaha mi Velikog – laže. A ako kaže da ga je Allah počastio, onda neka zna da je Allah druge ponizio razastrijeveni im svijet ovaj, a udaljivši ih od onoga koji Mu je bio najbliži od ljudi svih.

Zato, neka onaj koji se ugleda na Poslanika Njegova korača stopama njegovim i ulazi kroz ulaz njegov. Inače se neće zaštititi od propasti. Zaista je Allah učinio Muhammeda, neka Allah blagoslovi njega i potomke njegove, znakom časa Posljednjeg, donositeljem vijesti radosnih o Džennetu i opominjanjem o odmazdi. On je gladan napustio svijet ovaj, ali je siguran ušao u budući. Nije polagao jedan kamen na drugi sve dok nije otišao putem svojim i odazvao se pozivatelju Gospodara svoga. Kako je veliki blagoslov Allahov kada nam je podario njega kao pretvodnika kojeg slijedimo i predvodnika za kojim u stopu koračamo.”⁹³

Ibn Redžeb el-Hanbeli, komentarišući ovdje prvu navedenu predaju, kaže

⁹² El-Mulla ‘Ali el-Kari, *Šerhuš-Šifa lil-Kadi ‘Ijad*, Darul-kutubil-‘ilmije, Beirut, 2007., drugo izdanje, 1/343-348. Usporedi: EL-Kadi Ebu El-Fadl ‘Ijad Ibn Musa Ibn ‘Ijad El-Jahsubi, *Liječenje*

prepoznavanjem istina o Mustafi – Odbraniku (Muhammed, Allahov Poslanik, s.a.v.s. ili, “Eš-Šifa” Kadi ‘Ijada), Udruženje “Hadži Mujaga”, Sarajevo, 2016., str. 99.

⁹³ ‘Ali ibn-Abi-Talib, *Staza rječitosti = Nebdžu-l-belaga; govori, pisma i izreke*, prijevod Rusmir Mahmutćehajić i Mehmedalija Hadžić, Islamska zajednica, Zagreb, 1994., str. 36.

da ona ima slijedeće značenje: “Znači da je on bio odgojen njegovim pravilima lijepog ponašanja, te da je bio oblikovan njegovim osobnostima, pa je u onome što je pohvalio Kur’an bilo njegovo zadovoljstvo (prema tome), a u onome što je osudio Kur’an bio je njegov prezir (prema tome)...”⁹⁴

Pronašli smo još dva komentara o ovoj predaji. U prvom se kaže: “Onaj ko usvoji kur’anske naredbe i zabrane najljepše je čudi među ljudima. Uzvišeni je rekao: ‘Ti sa svakim – lijepo! i traži da se čine dobra djela, a neznanica se kloni!’⁹⁵ Ovaj ajet sadrži takvu ljepotu osobnosti da joj se ne može potčiniti izuzev onoga koga usmjere Allah Uzvišeni. A šta je, tek onda, s drugim stvarima koje sadrži Kur’an i sunnet Vjerovjesnika, alejhisselam?”⁹⁶

A drugi glasi: “Znači da je bio okarakterisan svakim pohvalnim svojstvom iz njega, a klonio se svakog postupka koji je bio pokuden u njemu.”⁹⁷

Zaključak

Ljubav prema Allahovu miljeniku, Muhammedu, sallallahu alejhi ve alihii ve sellem, po slovu Kur’ana i Hadisa, stroga je vjerska dužnost, ali je nezamisliva bez slijeđenja, spominjanja i

žudnje za njime, sallallahu alejhi ve alihii ve sellem, a konsekvence te ljubavi imaju vječni karakter koji će se ogledati u časti druženja s njim, sallallahu alejhi ve alihii ve sellem. On, sallallahu alejhi ve sellem, zaslužan je te ljubavi zbog upute koja nam je došla preko njega, a koja je polog naše vječne sreće. Iako je Allah Uzvišeni za generaciju drugova Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve alihii ve sellem, odabrao ljude koji su mogli izdržati i najteža fizička i mentalna iskušenja, ljubav i žudnja kasnijih generacija za njime nije ništa manja: “Od onih koji me najviše vole iz moga ummeta bit će neki ljudi poslije mene. Jedan od njih bi volio da me vidi više negoli i svoju porodicu i svoj imetak.” Ljubav prema Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve alihii ve sellem, neminovno vodi uklanjanju iz srca želje za grijšenjem, te razvija ravnodušnost prema ovosvjetskim uživanjima. Rezultat te ljubavi je i ljubomora zbog koje se čuva prohtjeva svoje pohotne duše i šejtanskih nagonarjanja.

Ljubav prema njegovoj, sallallahu alejhi ve alihii ve sellem, porodici je prirodna i neodvojiva od ljubavi prema njemu, sallallahu alejhi ve alihii ve sellem, te se ona razvija i njeguje od

malih nogu. Ljubav prema ashabima također je neodvojiva od ljubavi prema njemu, sallallahu alejhi ve alihii ve sellem i ljubavi prema njegovoj porodici, jer su svi članovi njegove porodice, iz tog perioda, koji su primili islam, ujedno i ashabi.

Primjeri požrtvovanosti, ljubavi i krajnjeg poštivanja prvih generacija prema njemu, sallallahu alejhi ve alihii ve sellem, smjerokaz su i uzor svim kasnijim naraštajima. Njegovo savršeno ponašanje prema svakom živom biću nikoga nije ostavljalo ravnodušnim, te je budilo simpatije u srcima ljudi koji su, u različitim situacijama, imali priliku da se druže s njim, sallallahu alejhi ve alihii ve sellem.

Iskušenja, nedaće i oskudice neminovnost su iskrene ljubavi prema njemu, sallallahu alejhi ve alihii ve sellem, a jedna od potvrda te ljubavi je njegovo spominjanje i traženje blagoslova za njega, jedinog imperativa upućenog nama u čijem izvršavanju ima udjela Allah Uzvišeni i kojeg vjernici ne izvršavaju direktno, već mole Allaha Uzvišenog da to On uradi (*Allahumme salli*), jer jedino On zna istinsku vrijednost onoga koga je, sallallahu alejhi ve alihii ve sellem, poslao kao milost svim svjetovima.

⁹⁴ Ibn Redžeb el-Hanbeli, *Džami’ul-’ulum vel-hikemi*, Darul-marifeti, Bejrut, 1408.h., 1/148.

⁹⁵ Sura *El-E’araf*, 199.

⁹⁶ *El-Munteka – šerhu-Muvetta’i*, 4/292.,

<http://islamport.com/w/srh/Web/45/1792.htm>, očitano: 24. 05. 2012.

⁹⁷ Ali ibn Sultan Muhammed el-Kari, *Mirkatul-mefatibi – šerhu miškati-l-mesabibi*, Darul-fikr, bez mjesta, 2002.

8/3170., komentar na 5067. hadis koji glasi: “Uistinu, Allah je Blagi i za blagost daje ono što ne daje za grubost i što ne daje nizašto drugo.”

الموجز

الترغيب في حب حبيب الله صلى الله عليه وسلم والترهيب

من بغضه

(الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر)

منصور فاليفاتس، مينا فاليفاتس، سداد ديزداريفيتش

إن حب حبيب الله صلى الله عليه وسلم حالة طبيعية عند المؤمن، وهو ثمن يجب دفعه من أجل مرافقته عليه الصلاة والسلام في الجنة، ولا ينبغي لبُعد المسافة الزمنية أن يحول دون الإكثار من محبته، ومن علامات محبته صلى الله عليه وسلم، الخوف من ارتكاب المعصية، ومحبة أهل بيته، والإكثار من ذكره والصلاة عليه، وقد عبرت أجيال المسلمين الأوائل عن محبته له بالتضحية من أجله وبتغيير أحوالهم عند ذكره. إن كمال خصاله وشمائله محقق لمحبه الأبدية.

الكلمات الرئيسية: الحب، الواجب، الخصال، الأجيال الأولى، التميز.

Summary

ADVOCATING LOVE AND PREVENTING THE HATRED TOWARDS THE BELOVED OF ALLAH MUHAMMED S.W.S (EL-EMRU BIL-MARŪFI VEN-NEHJU ‘ANIL-MUNKERI)

Mensur Valjevac, Mina Valjevac, Sedad Dizdarević

Love of the faithful towards the beloved of Allah, Muhammad s.w.s, is their natural state. That love is a stake of privilege of being in his (s) company in Jannah. The difference in time in which we live is not an obstacle in the way of the greater love that we may feel for him (s). Characteristics of love for him (s) are restraining from sin, love for his (s) family (*Ehli-beji*), remembering him and offering salawat upon him (s). The first generations of Muslims expressed their love through the sacrifices that they made for him and through notable change in their behaviour when his (s) name is mentioned. The perfection of his (s) personality is a motive for the timeless love that we feel for him (s).

Keywords: love, duty, characteristics, the first generations, distinctiveness